

Ukázka z knihy. Knihu lze zakoupit na www.alternativa.cz

BÖNNINGHAUSENOVO REPERTORIUM

C.M. Boger, M.D.

Boenninghausen's Characteristics & Repertory

Přeložil Mgr. Adam Havlín

© Alternativa, s.r.o., 2015

Všechna práva vyhrazena

Vydalo nakladatelství Alternativa, s.r.o. v roce 2015

Zbraslavské náměstí 461, 15600 Praha 5

Tel: 257922331, info@alternativa.cz,

www.alternativa.cz

ISBN 978-80-86936-44-4

BÖNNINGHAUSENOVO REPERTORIUM

C. M. BOGER, M.D.

Ukázka z knihy. Knihu lze zakoupit na www.alternativa.cz

OBSAH

PŘEDMLUVA	13
ÚVOD	16
O používání repertoria	16
Výběr léku	16
Opakování dávky	20
Homeopatická prognóza	22
Délka působení léků	23
Důležité rady	24
MYSL	35
Čas	66
Zhoršení	67
Zlepšení	72
Průvodní symptomy	73
VĚDOMÍ	74
Zhoršení a zlepšení	75
ZÁVRAŤ	77
Čas	79
Zhoršení	79
Zlepšení	84
Průvodní symptomy	84
HLAVA VNITŘNÍ	88
Čas	118
Zhoršení	119
Zlepšení	130
HLAVA VNĚJŠÍ	134
Čas	143
Zhoršení	144
Zlepšení	144
OČI	145
Obočí	155
Očnice	156
Oční víčka	157
Oční koutky	164
Čas	167
Zhoršení	167
Zlepšení	170
OČI – ZRAK	172
Čas	179
Zhoršení	179
Zlepšení	181

UŠI – SLUCH.....	182
Sluch	191
Čas	195
Zhoršení	195
Zlepšení	197
NOS.....	198
Čich	212
Čas	213
Zhoršení	213
Zlepšení	214
RÝMA.....	215
Čas	218
Zhoršení	218
Zlepšení	219
Průvodní symptomy	219
OBLÍČEJ.....	222
Rty	236
Dolní čelist a čelistní klouby	241
Brada	244
Čas	245
Zhoršení	245
Zlepšení	247
ZUBY	248
Dásně	260
Čas	263
Zhoršení	264
Zlepšení	267
Průvodní symptomy	269
ÚSTA.....	271
Patro.....	275
Hrdlo (a jícen).....	278
Sliny.....	288
Jazyk	291
Čas	298
Zhoršení	298
Zlepšení	300
CHUŤ K JÍDLU	302
Čas	309
ŽÍŽEŇ.....	310
Čas	311
CHUŤ	313
Čas	319
Zhoršení	319

Zlepšení	320
ŘÍHÁNÍ	321
Čas	323
Zhoršení	323
Zlepšení	325
REFLUX A PÁLENÍ ŽÁHY	326
Čas	328
Zhoršení	328
ŠKYTAVKA	329
Čas	329
Zhoršení	329
Zlepšení	330
NEVOLNOST A ZVRACENÍ	331
Čas	337
Zhoršení	337
Zlepšení	341
Průvodní symptomy	342
ŽALUDEK A EPIGASTRIUM	344
Žaludek	344
Epigastrium	352
Čas	355
Zhoršení	356
Zlepšení	360
Průvodní symptomy	361
HYPOCHONDRIUM	363
Čas	370
Zhoršení	370
Zlepšení	372
BŘICHO	373
Čas	389
Zhoršení	390
Zlepšení	395
VNĚJŠÍ BŘICHO	398
Zhoršení	400
TŘÍSELNÁ A PUBICKÁ KRAJINA	401
Zhoršení	404
Stydký pahorek	404
FLATULENCE	405
Čas	408
Zhoršení	408
Zlepšení	409
STOLICE	410
Průvodní symptomy před stolicí	421

Průvodní symptomy během stolice	423
Průvodní symptomy po stolici	427
Čas	430
Zhoršení A Zlepšení	431
ŘITNÍ OTVOR A REKTUM	435
Modality	441
PERINEUM	443
Modality	443
PROSTATA	444
MOČ	445
Sediment	448
Močení	450
Před močením	456
Na začátku močení	456
Během močení	456
Na konci močení	458
Po močení	459
Modality, okolnosti močení	460
MOČOVÉ ORGÁNY	461
Ledviny	461
Močovody	462
Močový měchýř	462
Močová trubice	464
Meatus	467
Modality, okolnosti	467
GENITÁLIE	468
MUŽSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY	469
Penis	470
Žalud	471
Předkožka	473
Nadvarle	474
Varlata	474
Šourek	476
ŽENSKÉ POHLAVNÍ ORGÁNY	478
Čas	485
Modality, okolnosti	486
POHLAVNÍ PUD	489
Průvodní symptomy soulože	493
Průvodní symptomy po souloži	493
Průvodní symptomy po poluci	494
MENSTRUACE	495
Průvodní symptomy před menstruací	498
Průvodní symptomy na začátku menstruace	502

Průvodní symptomy během menstruace	502
Průvodní symptomy po menstruaci	507
Leukorea	508
Průvodní symptomy k leukoree	511
DÝCHÁNÍ	512
Překážky	517
Čas	520
Zhoršení	520
Zlepšení	525
Průvodní symptomy	526
KAŠEL	527
Čas	530
Vyvolávající nebo zhoršující faktory	531
Zlepšení	540
Průvodní symptomy	541
Expektorace	547
Expektorace, chuť	552
Expektorace, zápach	554
HRTAN A PRŮDUŠNICE	555
Zhoršení	559
HLAS A ŘEČ	560
Čas	562
Modality hlasu	563
KRK A VNĚJŠÍ HRDLO	564
Šije	569
Čas	572
Zhoršení	572
Zlepšení	573
HRUDNÍK	574
Vnitřní hrudník	574
Vnější hrudník	585
Podpaží	588
Prsy	589
Bradavky	591
Srdce a srdeční krajina	592
Čas	597
Zhoršení	597
Zlepšení	602
ZÁDA	604
Lopatky	604
Hřbet – dorzální oblast	607
Bederní Krajina – pás obecně	612
Kříž a kostrč	616

Páteř a obratle	617
Čas	619
Zhoršení	619
Zlepšení	622
HORNÍ KONČETINY	624
Čas	657
Zhoršení	658
Zlepšení	661
DOLNÍ KONČETINY	663
Čas	696
Zhoršení	697
Zlepšení	702
POCITY A SUBJEKTIVNÍ POTÍŽE CELKOVÉ, GENERÁLIE	704
Žlázy	767
Kosti	771
POKOŽKA A POVRCH TĚLA	776
Zhoršení	814
Čas	814
SPÁNEK	815
Zívání	815
Usínání	816
Ospalost	818
Povaha spánku	821
Během spánku	822
Polohy během spánku	825
Probouzení	826
Nespavost	828
SNY	832
Zhoršení	836
HOREČKA	837
Patologické typy	837
KREV	841
OBĚH	842
Cévy	842
Kongesce	843
Palpitace	846
Čas	848
Tlukot srdce	849
Puls	850
Čas	853
Zhoršení	853
HOREČKA, ZIMNICE ATD	858
Zimnice	858

Částečná zimnice.	860
Chladno, studenost	862
Částečný chlad, studenost	863
Pocit částečného chladu.	865
Třesavka	868
Čas.	870
Zhoršení.	871
Zlepšení	874
Průvodní Symptomy	875
HORKOST A HOREČKA OBECNĚ.	887
Částečné horko	889
Čas.	900
Zhoršení.	901
Zlepšení	903
Průvodní symptomy	904
POCENÍ	919
Částečné pocení.	922
Čas.	926
Zhoršení.	927
Zlepšení	930
Průvodní symptomy	931
HOREČNATÁ ONEMOCNĚNÍ	943
Začíná zimnicí	943
Začíná třesavkou	945
Začíná horkostí	945
Začíná pocením	946
STAVY CELKOVÉ, GENERÁLIE – ČAS	947
ZHORŠENÍ A ZLEPŠENÍ CELKOVÉ, GENERÁLIE	950

Ukázka z knihy. Knihu lze zakoupit na www.alternativa.cz

PŘEDMLUVA

Práce Clemense Marii Franze von Bönninghausen jsou mezi soubornými pracemi starých autorů co do logiky, filosofie a použitelnosti těmi nejkomplexnějšími a nejvlivnějšími – snad jen s výjimkou textů S. Hahnemanna.

Platí to zejména na poli studování repertoria. Je třeba mít na paměti, že zatímco sám Hahnemann sestavil velmi stručný rejstřík léků a Jahrvů rejstřík vyšel těsně před Bönninghausenovým Repertoriem antipsorických léků (*Repertory of the Antipsoric Remedies*), byl to Bönninghausen, kdo jako první hodnotil léky ve vztahu k jednotlivým symptomům, a byl to on, kdo jako první zavedl různé další metody hodnocení vztahu daného léku k individuálnímu případu. Bönninghausenovo analytické myšlení vyvinulo doktrínu průvodních symptomů (konkomitant), které byly příliš často přehlíženy a kterým se od pozdějších homeopatů nikdy nedostalo takové pozornosti, jakou by si zasloužily. Bönninghausen byl přesvědčen, že průvodní symptomy mají svou zvláštní, charakteristikou hodnotu.

Není patrně pečlivějšího studenta Bönninghausenova díla, než byl Dr. Cyrus Maxwell Boger, a snad největším dílem homeopatické literatury, jež nám Dr. Boger zanechal, je *Boenninghausen's Characteristics and Repertory* (Bönninghausenovy Charakteristické symptomy a Repertorium), jež vychází z původního Repertoria antipsorických léků, ale je cennější tím, že je aktualizované a obsahuje doplněné léky a synoptickou materii mediku coby další oddíl knihy.

Na závěr je třeba říci, že ti studenti homeopatie, kteří kritizovali Bönninghausenovu *Therapeutic Pocket Book* (Léčba do kapsy) z důvodu, že v ní nejsou rozlišeny generálie a partikulární modality, tento nedostatek již v Charakteristických symptomech a Repertoriu nenajdou, ježto v dané práci, podobně jako v předchozím Repertoriu antipsorických léků jsou modalities pro každou tělesnou partii shromážděny na konci příslušné sekce repertoria věnované dané partii a navíc je samostatná sekce na konci knihy věnována celkovým modalitám (generáliím).

Herbert A. Roberts, září 1938

Dr. Clemens Maria Franz Von Bönninghausen
(1785–1864, Německo)

Jedním z nejpozoruhodnějších průkopníků homeopatie byl Clemens Maria Franz, baron von Bönninghausen, který se narodil 12. března 1785 na rodovém panství Heringhaven v nizozemském Overijsselu. Jeho rodina patřila k nejstarší vestfálské šlechtě. Ve věku dvanácti let nastoupil na střední školu v Münsteru, kde pobyl šest let, než nastoupil na Univerzitu v Groningenu, kde po tři roky navštěvoval přednášky z práva, přírodopisu a medicíny. Dne 30. srpna 1806 získal titul doktora obojího práva (*doctor utriusque iuris*) a v říjnu téhož roku byl jmenován právníkem u Vrchního soudu v Deventeru.

V roce 1807 doprovázel svého otce z Overijsselu do Utrechtu ke dvoru Ludvíka Napoleona Bonaparte. Stal se úředníkem tajné rady a během jednoho roku královským úředníkem a dva týdny nato generálním tajemníkem. Dále byl jmenován královským knihovníkem a šéfem topografické kanceláře. V Holandsku zůstal až do královny abdikace 1. července 1810, poté se vrátil domů a věnoval se studiu zemědělství a botaniky. V roce 1812 se oženil a přestěhoval na své dědičné panství v Darupu. Brzy si začal dopisovat s předními odborníky na zemědělství v Německu a publikoval několik kratších pojednání o zemědělství. Napomáhal také při zakládání Zemědělské společnosti správní oblasti Münster. V roce 1816 se stal předsedou zemského soudního dvora pro Vestfálsko v Coesfeldu a tuto funkci zastával až do roku 1822. Zhruba v té době se stal jedním z vládních pověřenců pro evidenci pozemkového vlastnictví a neustálé cestování mu poskytlo skvělou příležitost ke studiu flóry Porýní a Vestfálska, načež na dané téma vydal knihu *Prodromus florae Monasteriensis Westphalorum* (1824). Stal se ředitelem Botanických zahrad Münsteru, tuto pozici zastával po několik let a za jeho texty o botanice se mu dostalo mimořádného uznání. V roce 1827 se u něj objevily závažné zdravotní obtíže a dva renomovaní lékaři dospěli k názoru, že má plicní tuberkulózu. V roce 1828, když už se vzdal vší naděje na uzdravení, napsal dopis na rozloučenou jednomu svému starému botanickému příteli, Dr. A. Weihoovi z Hervordenu, který byl prvním homeopatickým lékařem v Porýní a Vestfálsku, ačkoli Bönninghausen jej znal pouze jako nadšeného botanika. Weihe byl zprávou zarmoucen, požádal Bönninghausena o podrobnější popis jeho choroby a vyjádřil naději, že by jej mohl pomoci nově objevené léčebné metody vyléčit. V péči Dr. Weiha se Bönninghausen zcela vyléčil a stal se nejen neochvějným zastáncem homeopatie, nýbrž i jejím aktivním misionářem. Oživil své dosavadní znalosti medicíny a začal vykonávat praxi. Jelikož však neměl k lékařské praxi žádné oprávnění, věnoval se literární práci o homeopatii a souvisejících tématech. Většina systematických prací o homeopatii z Bönninghausenova pera vyšla mezi lety 1828 a 1846. V této době byl Bönninghausen stálým přispěvatelem a dopisovatelem pro *Archiv für homöopathische Heilkunst* a pro *Allgemeine homöopathische Zeitung*. Vzhledem k jeho obrovským vědomostem vydal král Vilém IV. 11. července 1843 nařízení, kterým Bönninghausenovi uděloval veškerá práva a imunitu praktikujícího lékaře.

Bönninghausen udržoval korespondenci s Hahnemannem, Stapfem, Grossem, Mühlensbeinem, Weihem a dalšími významnými představiteli homeopatické školy a u všech se těšil úctě a vážnosti. V roce 1848 se značnou měrou podílel na založení Homeopatické společnosti Porýní a Vestfálska. Také byl přijat téměř do všech stávajících homeopatických společností;

Western Homoeopathic Medical College v Clevelandu mu v roce 1854 udělila čestný diplom; francouzský císař jej 20. dubna 1861 jmenoval rytířem Čestné legie. Bönninghausen měl sedm synů, nejstarší z nich se oženil s adoptovanou dcerou paní Hahnemannové.

Bönninghausen žil mnoho let v Münsteru. Pacienty přijímal denně od devíti hodin do dvou odpoledne, čas od dvou do pěti trávil procházkami po okolí a v botanických zahradách. Dožil se věku sedmdesáti devíti let a zemřel na mrtvici 26. ledna 1864.

Nikdo kromě Hahnemanna nezanechal tak hlubokou stopu v homeopatické literatuře ani neměl takový vliv na poli klasické homeopatie jako Bönninghausen. Jeho *Therapeutic Pocket Book* (Léčba do kapsy), poprvé publikovaná v roce 1846, byla pro mnohé návodem a pomůckou a i ostatní práce z jeho učeného pera byly mezi zastánci ryzí homeopatie velmi žádané. Bönninghausen se věnoval zejména prezentaci materie mediky tak, aby praktikující homeopat mohl důkladně porozumět hlavním charakteristikám každého léku, a jeho texty jsou z většiny zasvěceny tomuto předmětu. Velkým literárním dílem jeho života bylo patrně redigování Hippokratových aforismů s Glosami homeopata, které vydal v roce 1863.

Bönninghausen si osvojil a uplatňoval tři bezpečnostní pravidla, jak je ve své praxi stanovil Hahnemann, a jeho úspěch v praxi, jeho srozumitelný výklad homeopatické materie mediky a integrita jeho spisů mu získaly oblibu mezi všemi, kdo věří, že zákon podobnosti je skutečný zákon, podle kterého se může nemocný uzdravit.

T. L. Bradford, květen 1905

ÚVOD

Toto repertorium obsahuje Léčbu do kapsy (Therapeutic Pocket Book, něm. *Therapeutisches Taschenbuch*), Repertorium apsorických a antipsorických léků, Strany těla (Sides of the Body, něm. *Die Körperseiten und Verwandtschaften*), repertoria ze spisů o intermitentní horečce (Intermittent Fever, v orig. *Versuch einer homöopathischen Therapie der Wechsel- und anderer Fieber*) a dávivém kašli (Whooping Cough, v orig. *Die homöopathische Behandlung des Keuchhustens in seinen verschiedenen Formen*) a dále velké množství odstavců z Hippokratových aforismů. Na základě potřeb každodenní praxe byly připojeny řádně pojmenované dodatky, ale žádné klinické symptomy přidány nebyly.

O POUŽÍVÁNÍ REPERTORIA

Repertorium je v podstatě rejstřík a jako takový jej lze dobře používat k objevování zvláštních symptomů, jako i k seskupování léků, které mají ve svých patogenezech podobné kombinace. Přičemž to druhé je zdaleka nejdůležitější způsob, jak používat repertorium, neboť nám poskytuje jedinečnou šíři porozumění. Zmíněné skupiny léků bývají často velké, a pokud tomu tak je, je nezbytné je zeštíhlit tím, že vyloučíme všechny léky postrádající esenciální, celkové a speciální lokální (spojené s určitou krajinou těla) stavy. Je třeba mít na paměti, že Stavy, zejména jsou-li lokální, velmi pravděpodobně pozmění jakýkoli případný symptom daného léku. Toto téma je dále vysvětleno v následujícím článku, který je zkrácenou verzí textu s názvem *Kritické přezkoumání hodnoty symptomů* publikovaného Bönninghausenem v *Allgemeine homoeopathische Zeitung*, sv. LX., str. 73.

VÝBĚR LÉKU

V § 152 Organonu podává Hahnemann bezprostřední instrukce pro výběr léku: říká nám, jak máme vybírat z léků, které mají účinky napodobující *celkový obraz choroby*, a ukazuje, jak konečná diferenciací záleží na individualizovaných neboli zvláštních symptomech. Je to vpravdě vědecký postup.

Interpretace toho, co znamená *nápadný* nebo *jedinečný* symptom, kromě toho, co je uvedeno v § 86, je ponechána na posouzení lékaře, nicméně ji můžeme vysledovat v následujících sedmi úvahách:

1. Zvláště by měly být zaznamenány *změny v osobnosti a povaze*, zejména pak pokud se objeví *nápadné*, byť vzácné alternace; tyto alternace nezřídka vytlačí nebo mohou zastítní tělesné projevy, a tudíž odpovídají pouze malému počtu léků. Pořizováním písemných poznámek u každého případu si postupně vycvičíme mysl k tomu, abychom dokázali rozznávat typy (osobnosti) a jim odpovídající léky.

Projevy duševních a morálních sklonů jsou vzájemně provázané a jejich kombinovaná povaha nabízí tu nejlepší a takřka výhradní indikaci při výběru léku na mentální afekce.

2. Je evidentní, že povaha a *zvláštnosti choroby*, stejně jako vlastnosti léků nám musí být důkladně známy ještě předtím, než se pokusíme poskytnout v nemoci praktickou pomoc. Homeopat brzy zjistí, že pro jeho potřeby se v lékařství všechno příliš zobecňuje; i ty nejodlišnější choroby, jež vyžadují zcela rozdílné léky, bývají pojmenovány společným názvem, což vylučuje jakoukoli precizní indikaci, která by mohla vést k nejhodnějšímu léku, a proto může mít homeopat z diagnózy jen omezený užitek. Ze stejného důvodu každý alopát předepisuje rozdílné léky nebo směsi léků, aby pokryl různé indikace.

Nejpřesnější a nejméně pochybná diagnóza formy choroby, jak je popsána v odborných patologických (alopatických) spisech, může jen zřídka nebo vůbec být dostatečná pro jistý výběr podobného (homeopatického) léku v konkrétním případě. Může maximálně, ale ne vždy, posloužit k tomu, abychom ze srovnávání vyloučili všechny léky, jež neodpovídají povaze dané choroby, ale které naopak jako by se vyčerpávaly na jiných partiích živoucího organismu.

3. Rozhodující indikaci často může znamenat *usazení choroby*, neboť téměř každý lék působí spíše na určité partie organismu a celé tělo bývá stejnoměrně postiženo jen zřídka. Dokonce i u takzvaných lokálních chorob i u postižení označovaných jako celková, jako je například dna nebo revmatismus, se objevují jisté odlišnosti. Čas od času trpí více pravá strana, poté zase levá, nebo se bolesti mohou objevovat diagonálně atd. atp.

Objem pozornosti, kterou je třeba věnovat postižené partii, je úměrný závažnosti celkového onemocnění, jehož je dané postižení částí. Čili takové obecné pojmy jako bolest hlavy, bolest zubů, bolení břicha atd., dokonce i tehdy, kdy je vyjádřena povaha bolesti, nemohou sebezmenší přispět k racionálnímu výběru léku.

Zásadní věc je dopátrat se usazení lokální choroby co nejpřesněji, neboť každý zkušený homeopat ví, jak je například u bolesti zubů nezbytné volit lék, který v provingu opakovaně působil na každý ze zasažených zubů. V tomto směru slouží jako mimořádně přesvědčivý důkaz specifická léčivá síla Sepie u oněch neústupných a někdy fatálních abscesů kloubů prstů na rukách a na nohách, neboť tyto abscesy se liší od jim podobných útvarů pouze v lokalizaci, zatímco léky, jež jsou tak vhodné na abscesy kdekoli jinde, zde neúčinkují.

Pokud by byly v časech Hahnemannových známy jemné nuance tělesné diagnostiky naší doby, nepochybně by Hahnemann lokalizoval své léky s větší přesností než jen pomocí takových neurčitých označení jako nahoře, dole, vpravo nebo vlevo atd. A pro naše současníky by bylo nekonečně lepší, kdyby zaplňovali tyto mezery, místo aby neustále opakovali dobře známé symptomy nebo objevovali jiné, které jsou téměř vždy naprosto nedůležité.

Při léčbě nemoci je hodnota moderních metod spíše prognostická než terapeutická. Interní tělesné známky a objektivní hmotné změny nikdy nepředstavují dynamickou chorobu, nýbrž jsou jejím produktem, který se vyvíjí podle toho, jak choroba postupuje. Pokud, jak se často děje, lze takovou neuspořádanost potlačit v zárodku dobře zvolenými léky, pak je neomluvitelné, budeme-li čekat, až nastanou její zničující účinky. Totéž platí stejně pro homeopatickou prevenci.

4. Při hledání simillima pro celý případ si *nejdůležitější zkoumání zasluhují především průvodní symptomy (konkomitanty)*. Třebaže nám pečlivě ozřejmené charakteristiky nápadně vykreslí hlavní rysy případu, předtím, než budeme moci o obrazu říci, že je přesný, musíme vzít vřadyky v úvahu modalitu úlevy. Běžné nebo dobře známé průvodní

jevy jsou nedůležité, leda by byly přítomny v mimořádném stupni nebo se objevovaly jedinečným způsobem.

Musíme tedy pečlivě zkoumat všechny tyto doplňkové symptomy, mezi něž patří:

- a) vzácné symptomy v kombinaci s hlavní afekcí, které tudíž také nejsou příliš časté v provingu za stejných podmínek;
- b) všechny ty symptomy, jež patří do jiné než do hlavní sféry choroby;
- c) a konečně ty symptomy, jež nosí charakteristické známky nějakého léku, dokonce i když v předchozí souvislosti nebyly nikdy zaznamenány.

Průvodní symptom může natolik zřetelně a jednoznačně vykreslit povahu léku, a tím jej indikovat, že nabývá mnohem vyšší důležitosti, než jakou mají symptomy hlavní choroby; pak nám ukáže na nejvhodnější lék. A právě takovéto symptomy zjevně patří mezi ty, jež Hahnemann nazývá *nápadné, specifické a nezvyklé* (charakteristické) (§ 153), a měli bychom jim věnovat takřka výhradní pozornost, poněvadž propůjčují svou individualitu totalitě. Řadu účinných a zčásti specifických léků na různé poruchy můžeme téměř výhradně objevit pomocí těchto symptomů, protože vlastní symptomy choroby, pro nedostatek zvláštností, nenabízejí při výběru léku žádnou příhodnou pomoc. Díky systému průvodních symptomů je také homeopatie výrazně jistější, než kdyby byla závislá na předem stanovené diagnóze, která bývá často zavádějící.

5. *Příčina.* Patologická vysvětlení a spekulace jsou naší zcela praktické metodě na hony vzdáleny, neboť nemají v terapii a léčbě valnou hodnotu. Choroby se logicky dělí na vnitřní a vnější. Vnitřní vyvstávají z vrozené dispozice, která je někdy vysoce citlivá a ovlivnitelná (idiosynkrazie), vnější mohou být vyvolány vnějšími dojmy, pokud je zde již vrozená predispozice.

Pozměněný vrozený sklon k chorobě závisí podle Hahnemanna na nevykořeněných miasmatech psory, syfilis a syfózy. Pokud v nich nemá původ, bývá většinou složen z pozůstatků a následků akutních nemocí, které ve velké míře vedou ke vzniku chorob a otrav z léků. Nežádka však vidíme, jak oba faktory společně podřývají zdraví, a představují tak hlouběji uloženou chorobu, kterou je mnohem těžší potírat. V takových případech vynikají svou účinností antipsorické léky. (Skrofulózní diatéza – psora – je čím dál rozšířenější v důsledku očkování: náš pohled na danou věc potvrzuje skutečnost, že v mnoha případech chorob, svou povahou v zásadě akutních, může být rychlý a dlouhotrvající léčebný účinek nastolen pouze předepsáním tzv. antipsorických léků). Předmluva k Dávivému kašli (*Whooping Cough*).

Ať už věříme psorické teorii, nebo ne, faktem zůstává, že nejlépe zvolený lék bývá často neúčinný, pokud mu nepředchází vhodné antipsorikum, antisykotikum případně antisifilitikum. Vzhledem k jejich téměř identickým seznamům symptomů je obecný výběr léku na základě rozlišení a nalezení několika málo skutečných charakteristik obtížný.

Otravy a choroby vyvolané léky se ve své síle ničit zdraví neliší. Podaný lék, jenž to způsobil, by měl být vypátrán a patřičně antidotován. Prostě jedy se snadno detekují podle účinků, ale choroba z léků bývá obvykle kombinovaným výsledkem, který neumí vykázat jasný a přesný obraz, a proto je nezbytné znát dřívější předepsání.

V praxi jsme vytěžili a zpřístupnili *anamnestické symptomy*, čímž se velmi zúžil seznam případných léků, takže pozornost můžeme věnovat jen malému počtu charakteristik,

kteří rychle určí a zpřesní výběr. To platí zejména pro výrony, podlitiny, popáleniny atd. Nachlazení jsou složitější, protože rozdílné způsoby onemocnění a různé postižené partie indikují různé léky; například velmi záleží na tom, zda se člověk nachladí, když se potí, když je vystaven chladu, když promokne po celém těle nebo jen částečně atd. Různé léky musíme brát v úvahu podle toho, zda se symptomy lokalizují vnitřně (žaludek, hrudník, břicho atd.), nebo zevně (hlava, nohy, záda atd.). Takové léky nesmíme snadno zavrhnout, dokud si nejsme jisti, že jsou nepodobné i v jiných ohledech. „Tak moc záleží na znalosti příčiny (anamnéze) choroby, že bez toho nelze učinit výběr homeopatického léku s jistotou“ (Hippokratovy aforismy, VII. 12).

Homeopatická prevence je odzkoušená a jasná. Právě ty léky, které léčí plně rozvinuté choroby, ochrání osoby, jež jsou těmto nemocem vystaveny. To je velmi důležité proto, že počínající choroby mají obvykle jen pramálo charakteristických znaků, po kterých se dá řídit při výběru.

6. Nejpersvědčivějšími modifikátory charakteristických znaků jsou *modality* a žádná z nich není vyloženě bezcenná, ani ty negativní. S rozvojem homeopatie roste jejich důležitost.

Povrchní zkoumání kteréhokoli kompletně odzkoušeného léku odhalí společné symptomy všech chorob, jako je bolest hlavy, bolení břicha, průjem, vyrážky atd. atp. Při bližším ohledání pocitů a vztahů k různým částem těla zjistíme nepochybné rozdílnosti ve způsobu, jakým se symptomy objevují, *modality*. Tomuto bodu věnuje každý zkušný homeopat velkou pozornost. Nestačí například jen v daném případě zaznamenat celkový účinek pohybu, ale je třeba znát různé druhy pohybu a zda symptomy vyvstávají během pokračujícího pohybu nebo na začátku pohybu. Stejně tak musí být zjištěny celkové účinky polohy, jako je ležení na boku, na zádech, napříč, horizontálně apod., a také bolestivá a nebolestivá strana, abychom mohli podat ten nejvhodnější lék.

Jedním z nejdůležitějších bodů v rozhodování o léku jsou chutě a averze k různým jídlům.

Když se zdá, že symptomy ukazují na konkrétní lék, u kterého však nesouhlasí *modality*, je lék indikován pouze negativně a lékař má ty nejnaléhavější důvody pro to, aby o jeho vhodnosti pochyboval. Měl by tedy hledat jiný lék se stejnými symptomy.

7. Čas je neméně důležitý než samo zhoršení a zlepšení a může být velmi užitečný tam, kde různá stadia choroby zůstala působením léku netknuta. Předpokládám, že nikdo nebude tvrdit, že periodicitu nezbytně indikuje Chinin (chinin), neboť se sotva najde homeopat, který by se nesetkal s celou řadou obětí tohoto omylu. Sledování času zahrnuje dva momenty, které mají přímý vliv na výběr léku:

- a) periodické navracení symptomů po kratším nebo delším období klidu;
- b) denní hodina, kdy jsou symptomy lepší nebo horší.

Pod a) patří období, jež mají zvláštní účinek vyvolávající příčiny, jako jsou poruchy menstruace, sezónní a teplotní vlivy atd. Tam, kde není možné zjistit takového druhotné příčiny, nebo tam, kde není přesněji vymezen čas opětovného výskytu, nemají pro homeopata žádnou hodnotu, protože jim chybí přesné indikace.

Mnohem větší důležitost mají celkové nebo speciální *modality* vztahující se k denní době, neboť tento prvek u málokteré choroby chybí a proving nabízí stejnou zvláštnost, která kvalifikuje příslušný lék pro to nejlepší a nejkompaktnější užití. Abychom si

to předvedli názorně, stačí poukázat na vlivy denní doby na kašle, průjmy apod. Seznam léků, které běžně vykazují vracející se účinky, je značně velký, ale nejsou-li jasné a jednoznačné (jako Hell. a Lyc. v 16–20 hodin) nebo nevracejí-li se ve stejnou hodinu (Ant.-c., Ign., Sabad.), pak jsou nedůležité.

(Obecně by si měl zelenáč v homeopatii vzít k srdci varování, aby se vyvaroval onoho velkého omylu, kdy bude jako dostačující vodítko při výběru léku brát na zřetel značný počet symptomů, svou povahou obecných, a přitom nebude případ individualizovat. Bystrý úsudek a pochopení oněch symptomů, které odpovídají povaze choroby a zároveň ukazují na výlučně nebo přinejmenším co nejrozhodněji indikovaný lék – to samo o sobě prozrazuje myšlení mistra, neboť je jednodušší, mnohem jednodušší vybrat správný lék, poté co byl sestaven obraz choroby v každém ohledu kompletní a zcela splňující veškeré požadavky, než pro takový obraz získávat materiál a sám jej sestavovat.) (Z předmluvy k Dávivému kašli).

OPAKOVÁNÍ DÁVKY

Léky díky náležitě (vyšší) potenciaci působí ve stále širší, rychlejší a radikálnější sféře, která se rozprostírá daleko za veškeré patologické formy, ale nikdy nepřeroste své vlastní prave charakteristiky. To by nás nicméně nemělo vést ke slepé aplikaci tohoto po-stulátu.

Jediná dávka řádně vybraného homeopatického léku promění povahu nemoci tak, aby ji přiměla ukázat indikace jiného léku. Z této skutečnosti pochází obecná zkušenost, že pokračující neuvážené a bezmyšlenkovité užívání stejného léku způsobí často víc škody než užítka a že dva velmi podobné léky po sobě nenásledují dobře.

Primární a sekundární působení mnoha léků se střídavě opakuje, a dokud se toto děje, znamená to, že jedna (první) dávka nevyčerpala své působení.

U chorob jako neštovice, spála atd., které obvykle postihnou člověka pouze jednou, každé opakování, zejména ve vyšších dynamizacích, pouze ohrozí nebo zbrzdí léčbu, kdežto u ostatních nemocí se řídíme mírou jejich náchylnosti k opakování.

U každého napadení jedna nepatrná dávka správně vybraného léku, je-li jí umožněno, aby se v klidu vyčerpala, nejen že provede vše, co se od léku očekává, ale když je stejný lék po delším čase podán znovu, jako zjevně ten nejprůhodnější lék i na jinou chorobu, zklame nás a začne působit teprve tehdy, až uplyne dostatečně dlouhá doba pro předchozí dávku, aby dokončila svou práci.

U chronických chorob musíme působení vpravdě legitimního (podobného) léku ponechat bez zásahu, pakliže chceme mít úspěch.

Vnější projevy nejsou v žádném případě pro existenci chronické choroby nepostradatelné, naopak, čím více je vnějších (nepřímých) symptomů narušeno nebo potlačeno, tím hlouběji zakoření a bují vnitřně. Z dynamické povahy a konstituce každé reálné nemoci plyne, že nemoc není nikdy čistě lokální, ale vždy nachází svůj původ v nehmotné životní síle, a tedy v celém živoucím organismu, a může být vykořeněna pouze tak rychle, jak rychle narůstající vitální reakce nahradí primární působení léku, přičemž nejrychleji těsně před koncem. (Výňatek z Hippokratových aforismů, VII, 12).

Na závěr stojí za to si ve zkratce připomenout, co říká můj ctihodný přítel Dr. J. Aegidi v *Archive of Homoeopathy* (XII., I., 121) a co se zcela shoduje s mou vlastní zkušeností, a sice že po předepsání pečlivě vybraného (na základě podobnosti symptomů) léku nejpozději již po uplynutí osmi dnů (u akutních nemocí často po několika hodinách) určitě nastane jeden nebo druhý z níže uvedených případů:

- a) stav nemoci se změní, nebo
- b) zůstane stejný.

Změna chorobného stavu zahrnuje jednu ze tří níže uvedených událostí:

1. stav se zlepšil,
2. stav se zhoršil, nebo
3. změnil se komplex symptomů choroby.

V prvním případě vidíme, jak blahodárné působení léku proniká do hloubky, a bylo by tudíž užáhlené nepočkat až do úplného zlepšení. Zde je spěch přinejmenším zbytečný, většinou však zhoubný, a teprve tehdy, kdy zlepšení dospěje do viditelné nehybnosti, je záhodno podat druhou, třetí nebo čtvrtou dávku téhož léku, zejména alespoň po tu dobu, dokud na něj stále ukazuje zmenšený, ne však podstatně změněný komplex symptomů.

Ve druhém případě vidíme, že se stav onemocnění zhoršuje: zvláště pak charakteristické symptomy zesílí svou intenzitu, aniž by se změnily nebo přesunuly, to je takzvané homeopatické zhoršení. Zde lék překonal působení ve své podstatě a na nějaký čas bychom neměli dělat nic dalšího, pakliže si snad nějaké nepřilíh důležité neduhy nevynutí podání správného antidota, které ve většině případů nalezneme ve druhé, a pokud možno ještě menší dávce stejného léku.

Třetí příklad se týká pozměnění komplexu symptomů, a když toto nastane, je evidentní, že lék nebyl vhodně vybrán a musí být co nejrychleji nahrazen vyhovujícím lékem.

Když se navzdory pečlivě vybranému léku a pacientově bezchybné dietě chorobný stav naopak vůbec nezmění, jako v případě uvedeném pod b), leží obvykle příčina v nedostatku vnímavosti, což se musíme snažit odstranit buď opakovanými malými dávkami nebo léky doporučenými na nedostatečnou reakci.

Když budeme tato pravidla dodržovat, dokážeme pomoci nemocnému s uzdravením v nesrovnatelně kratším čase, než by bylo běžně možné při dřívější špatné léčbě, při které lékař postrádal pevná pravidla praxe. (Z předmluvy k Repertoriu antipsorických léků).

Opakování dávky je určeno povahou a silou odezvy, kterou dávka vyvolala; tato odezva odhalí skutečný stav pacienta úměrně přesnosti předepsání. Rychlost reakce se přirozeně řídí průběhem individuálního onemocnění plus vitální reaktivní silou jedince. Z toho tudíž vyplývá, že rychlá úleva u chronické choroby nevěští nic dobrého, pokud byl lék správně vybrán.

Žádná další dávka by neměla být podávána, dokud probíhá zlepšení, byť nepatrné. Zlepšení má sklon se projevat nejprve v mentální sféře – mysl je klidnější a utrpení je snášeno mnohem snáz, ačkoli se jeho intenzita přitom nemusela zmírnit.

U opravdové léčby ustupují symptomy shora dolů, zevnitř ven a v obráceném pořadí, než v jakém nastaly; jakákoli jiná cesta je nesprávná a vyvolává podezření, že jde o pouhou paliaci, která má rozbít přirozenou symetrii projevů, a tím zkomplikuje chorobu nebo ji učiní nepodstatnou.

HOMEOPATICKÁ PROGNOZA

Homeopaté kromě toho, že znají vše, co dělají alopaté při stanovování diagnózy, mají k dispozici ty nejspolehlivější známky získané z chování léku.

Zkušenost nás učí, že kdykoli je použit a působí správně a vhodně vybraný lék v rámci sféry své působnosti a vzbudí nezbytnou reakci, můžeme samozřejmě očekávat svržení nemoci. Pokud se naopak reakce nedostaví nebo se během působení léku objeví symptomy, které jsou mu cizí, je prognóza velmi vážná, i když to tak nemusí vypadat.

Chceme-li mít z tohoto jevu užitek, je absolutně nezbytné, abychom měli přesné znalosti o síle každého léku, až po ty nejjemnější rozlišovací odstíny, a zároveň se postarali o to, že bude v jednom čase podán jenom jeden lék. (Hippokratovy aforismy, II, 19; též I, str. 12–13).

Tato práce je nyní předkládána odborné veřejnosti s nadějí, že se stane vždy připraveným pomocníkem při hledání nejpodobnějšího léku: takového pomocníka v ní vidím já a přeji si, aby mí spolubratři v profesi sdíleli její přínos a užitek se mnou. Netvrdím, že je co se týče tématu zcela vyčerpávající či dokonalá, ale že je pomocníkem neocenitelné hodnoty, to jsem si jist.

C. M. Boger, červen 1905

Y		Zinc-pic.	Zincum Picricum
Yuc.	Yucca Filamentosa	Zinc-s. (Zin-s.)	Zincum Sulphuricum
		Zinc-val. (Zin-v.)	Zincum Valerianicum
Z		Zing.	Zingiber Officinale
Zinc. (Zin.)	Zincum Metallicum	Ziz.	Zizia Aurea
Zinc-p. (Zin-p.)	Zincum Phosphoricum		

Řazení léků: Léky v jednotlivých rubrikách jsou řazeny podle anglické abecedy, tj. léky začínající na Ch se nacházejí mezi Ce a Ci.

Stupně léků: stupeň 1 (obyčejné písmo), *stupeň 2* (kurzíva), **stupeň 3** (tučné), **STUPEŇ 4** (tučné verzálky)

Ukázka z knihy. Knihu lze zakoupit na www.alternativa.cz

REPERTORIUM

Ukázka z knihy. Knihu lze zakoupit na www.alternativa.cz

MYSL

Obecně: -

Acon., Agar, Agn., *Alum.*, *Am-c.*, Am-m., Ambr., **ANAC.**, Ang., *Ant-c.*, Ant-t., Arn., **ARS.**, Asaf., Asar., **AUR.**, Bar-c., **BELL.**, Bism., Bor., *Bov.*, *Bry.*, *Calad.*, **Calc.**, Camph., *Cann-s.*, *Canth.*, *Caps.*, *Carb-an.*, *Carb-v.*, **Caust.**, **Cham.**, Chel., *Chin.*, *Cic.*, *Cina.*, Clem., **Cocc.**, *Coff.*, Colch., Coloc., **Con.**, *Croc.*, *Cupr.*, *Cycl.*, Dig., Dros., Dulc., Eupho., Euphr., *Ferr.*, **Graph.**, Guai., Hell., *Hep.*, **HYOS.**, **IGN.**, *Iod.*, *Ip.*, *Kali-c.*, *Kali-n.*, Kreos., **LACH.**, Laur., Led., **LYC.**, Mag-c., Mag-m., Mang., *Meny.*, **Merc.**, Mez., Mosch., Mur-ac., **NAT-C.**, **Nat-m.**, *Nit-ac.*, Nux-m., **Nux-v.**, Olnd., **Op.**, Par., Petr., Ph-ac., **PHOS.**, **PLAT.**, Plb., **PULS.**, Ran-b., Ran-s., Rheum, Rhod., *Rhus-t.*, Ruta, Sabad., Sabin., Samb., Sars., Sec., Sel., Seneg., **Sep.**, **Sil.**, Spig., Spong., Squil., Stann., *Staph.*, **STRAM.**, Stront., *Sul-ac.*, **Sulph.**, Tarax., Teucr., Thuj., *Valer.*, **VERAT.**, Verb., Viol-o., Viol-t., Zinc.

* * *

Afázie: Both-l., *Caust.*, Cham., Colch., Elaps., *Kali-br.*, *Lach.*, Lyc., Naja, Puls., Stram.

Aktivní, zaměstnaný, inklinuje k práci, myšlení atd. (Srovnej Spěch.): Acon., Agar, *Aloe*, Ang., *Apis*, Arn., Ars., Aur., Bar-c., Bell., *Brom.*, *Bry.*, *Calc.*, *Cann-s.*, *Caps.*, Chin., Cimic., Clem., *Cocc.*, **COFF.**, *Cycl.*, Dig., Euphr., Fl-ac., *Helo.*, *Hyos.*, *Ign.*, **Iod.**, *Ip.*, *Kali-br.*, **Lach.**, Laur., Lil-t., **Lyc.**, Mag-c., Mag-m., Mez., Mosch., Mur-ac., Nat-c., Nat-s., Nux-v., **Op.**, **Phos.**, Pic-ac., Plb., Puls., Sars., *Sep.*, **Stann.**, *Staph.*, Stram., Sul-ac., Sulph., Tarent., **Valer.**,

Verat., Viol-o., Zinc.

Bezvýsledně: **Apis**, Bor., Calc., Stann.

S tělesným vyčerpáním: Mosch.

Alkoholismus, intoxikace atd. (Srovnej Delirium tremens.): Acon., *Agar.*, Ant-c., *Ant-t.*, Arg-m., Arn., **ARS.**, Asar., **Aur.**, **Bell.**, *Bry.*, **Calc.**, *Camph.*, *Caps.*, *Carb-v.*, *Caust.*, *Cham.*, *Chin.*, *Cic.*, **Cocc.**, **Coff.**, Con., *Croc.*, Dig., *Ferr.*, **Graph.**, *Hell.*, *Hep.*, **Hyos.**, *Ign.*, *Ip.*, *Kali-bi.*, *Kali-c.*, **Lach.**, **Laur.**, **Led.**, Mag-c., *Merc.*, *Mez.*, Mosch., Nat-c., Nat-m., **Nux-m.**, **NUX-V.**, **Op.**, Ph-ac., Plb., *Puls.*, Ran-b., Rhod., *Rhus-t.*, *Ruta*, Sabad., Samb., Sars., Sec., Sel., **Sil.**, *Spig.*, Spong., **Stram.**, *Sul-ac.*, **Sulph.**, Tarax., *Valer.*, *Verat.*, Zinc.

Snadno: Alum., Bov., Con.

Antropofobie, averze k druhým atd.

(Srovnej Strach.): Acon., Aloe, Am-m., Anac., Ars., **Aur.**, **Bar-c.**, Calc., Cic., **Con.**, Crot-h., Cupr., *Ferr.*, Fl-ac., Graph., *Hep.*, *Hyos.*, *Ign.*, *Kali-bi.*, *Kali-c.*, **Led.**, **Lyc.**, Nat-c., Nat-m., Phos., Plat., **Puls.**, Sel., Sep., Stann., *Staph.*, Tab.

Automatismus: Anac., Hell., Nux-m.

Averze k:

Červená barva: Alum.

Hraní (dětské): Bar-c.

Hudba: Acon., *Nux-v.*, Sabin.

Jasně barvy: *Sil.*

Koupání: Am-c., Ant-c., Clem., *Rhus-t.*, **Sulph.**

Muži: Graph.

Pohlaví, opačné: *Staph.*

Práce: Arn., Brom., Fl-ac., *Kali-bi.*, Puls., Sep., *Stram.*

Rodina, určité osoby atd.: Am-m.,

Aur., Calc., Con., *Crot-h., Fl-ac.,*
Hep., Kali-p., Lyc., *Merc., Nat-c.,*
Phos., Plat., Sep.

Smích: Bar-c.

Světlo: Tarent.

Škola: *Calc-p., Nat-m.*

Tma: Sanic.

Voda: Am-c.

Znechucený, ze všeho: Ars., **Asar.,**
Bov., Camph., **Cocc.,** Coloc., Cupr.,
Mez., *Phos., Plb., Puls.,* Ruta, *Sep.,*
Sulph.

Ženy: Am-c.

Bázlivost, plachost: Acon., Alum., Anac.,
Ang., Arg-n., Aur., Bar-c., *Bor., Bry.,*
Canth., Carb-an., Caust., Chin., *Crot-h.,*
Ign., Iod., Kali-c., Kali-n., Lyc., Mag-c.,
Mur-ac., Nat-m., Nit-ac., Phos., **Puls.,**
Ran-b., Sil., Sulph., Verb., Zinc.

Jazyk, mlaská a vyčnívá: Bell.

Únava, pocít: Phos.

Zub, vytržený, chce: Bell.

Běduje a naříká, lamentuje, truchlí
(Srovnej Stěžuje si, Sténá, Žal atd.):
Acon., Arn., Ars., Brom., Canth., Cina,
Lach., Nux-v., *Puls., Sulph., Verat.*

Bez sebe, zběsilý, šílenství atd. (Srovnej
Mánie.): **ACON.,** Anac., Ant-t., Apis,
Arn., **Ars.,** Bar-c., Bell., Calc., Carb-
an., Carb-v., Caust., **CHAM.,** Chin.,
COFF., Colch., Coloc., Con., Cupr.,
Dros., *Graph., IGN.,* Kali-c., Kali-n.,
Lyc., *Merc.,* Nat-c., Nit-ac., **Nux-v.,**
Ph-ac., Phos., Plb., **Puls.,** Sec., Sep.,
Sil., *Spig.,* Stann., Stram., Sulph., Ther.,
Valer., Verat., Verb.

Bezcitný, nesoucitný: Anac., *Cham.,*
Chin., Nat-m., Nit-ac., Op., *Plat., Sep.*

Bezmocný: Anac., Lyc.

Bez života, skleslý: Cann-s., Cham.

Blaho, pocít: Op.

Bloumá, neklidně: Bell., Canth., Hyos.,
Nux-v., Stram., Verat.

Bohatý, sní o tom, že je: Bell., Nit-ac.,
Sulph.

Bolest, nesnese: Acon., Ars., Asaf.,
Cham., Mang., *Nux-v.*

Budoucnost, plete si budoucnost s
minulostí: Anac., Cic., Croc., Staph.

Citlivá, něžná nálada (Srovnej Jemný.):
Ars., **Nux-v.,** Phos., Puls.

Citlivý: **ACON.,** Alum., Am-c., *Ambr.,*
Anac., Ang., **Ant-c., Arn., Ars., Asaf.,**
Aur., **BELL.,** Bov., Bry., Calc., **Calc-p.,**
Camph., Cann-s., Canth., Carb-an.,
Carb-v., **Caust., Cham., Chin., Cic.,**
Cina, Cocc., COFF., Colch., Con.,
Dros., Graph., **Hep., Hyos., IGN., Iod.,**
Ip., Kali-c., Kali-n., *Lach.,* Laur., **Lyc.,**
Mag-c., Mez., Murx., Nat-c., *Nat-m.,*
Nat-s., *Nit-ac.,* **Nux-v.,** Op., **PHOS.,**
Plat., PULS., Ran-b., Sabad., *Sang.,*
Sars., Seneg., *Sep.,* **Sil., Spig.,** Stann.,
Staph., Sulph., Teucr., **Valer.,** Verat.,
Viol-t.

Hudba, na: Bry., Croc., Cupr., Lyc.,
Nat-c., Nux-v., Puls., Sep.

Mentální dojmy, na: Am-c., Ars., Aur.,
Bar-c., Calc., Clem., Croc., Dig.,
Graph., Hep., Iod., *Lyc.,* Mag-c.,
Nat-c., Nit-ac., *Phos., Sep., Sil.,*
Tarent., Zinc.

Civí, dívá se upřeně na jeden bod: Cic.,
Hyos.

Cizí lidé, uvádějí ho do rozpaků: Ambr.,
Bar-c., Tarent.

Ctižádostivý: Acon., Caust., Puls.

Čas:

Ubíhá (Srovnej Znuděnost, Spěch.):

Příliš rychle: Cocc.

Příliš pomalu: Alum., Ambr., Arg-n.,
Cann-s., Med., *Nux-v., Plb.*

Zmatení: Bov., Cann-s., Nux-m.

Minulosti a přítomnosti: Cic.

Přítomnosti a budoucnosti: Anac.

Čipernost (Srovnej Živý.): Ars., Aur.,

Bov., Cann-s., Carb-an., Carb-v., Coff., CROC., Cycl., Graph., Iod., Laur., Mag-m., Nat-c., Nux-m., Op., Ph-ac., Phos., Plat., Plb., Seneg., Spig., Squil., Valer., Viol-t., Zinc.

Delirium, bšsnění: *Acon., Aeth., Agar., Am-c., Anac., Ant-c., Apis, Arn., ARS., Aur., Bapt., BELL., Bism., BRY., Calc., Camph., Cann-s., Canth., Cham., Chin., Cic., Cina, Colch., Coloc., Con., Croc., Cupr., Dulc., Eupho., Ferr-p., Glon., Hell., HYOS., Ign., Iod., Kali-c., LACH., Lyc., Merc., Merc-c., Mosch., Nit-ac., Nux-m., Nux-v., OP., Par., Ph-ac., PHOS., Plat., Plb., Puls., Rheum, RHUS-T., Sabad., Sabin., Samb., Sec., Sel., Spig., Spong., STRAM., Sul-ac., SULPH., Tarax., Tarent., Valer., VERAT., Vip., Zinc.*
Bezesné: *Cimic.*

Bolest, bšhem: *Acon., Arg-m., Arg-n., Bov., Tarent., Verat.*

Febrilní: *Acon., Bell., Bry., Canth., Cham., Hell., Hyos.*

Halucinace, s: *Aeth., Bell., Cann-s., Cham., Graph., Hyos., Op., Sep., Sil., Spong., Stram., Sulph.*

Hlučné: *Agar., Verat.*

Mírné: *Rhus-t.*

Mluví k věcem: *Stram.*

Mumlá: *Bapt., Bell., Hyos., Nux-v., Op., Stram.*

Náboženské: *Agar., VERAT.*

Nepřičetné, zbšsilé, divoké atd.:
Acon., Anac., Ars., BELL., Bry., Calc., Camph., Cann-s., Canth., Cham., Cic., Cina, Coloc., Cupr., Hyos., Lach., Lol., Merc., Nux-m., Op., Plb., Rheum, Sec., Stram., VERAT.

Paže, natahuje: *Sep., Stram.*

Postel, plazí se v: *Stram.*

Práce, ze své: *Bell., Bry., Canth.,*

Phos., Rhus-t.

Smutné: *Acon., Bell., Puls.*

Tremens: *Agar., Anac., Ars., Aur., Bell., Calc., Cann-s., Cimic., Coff., Hyos., Kali-p., Lach., Nux-v., OP., Plb., Ran-b., Stram., Thuj.*

Upovídáné: *Bell., Cupr., LACH., Op., Rhus-t., Stram., Verat.*

Úzkostné, bojí se atd.: *Acon., Bell., Calc., Camph., Hyos., Nux-v., Op., Puls., Sil., STRAM., Verat.*

Veselé: *Acon., Bell., Op., Sulph., Verat.*

Vřískot, s: *Crot-h., Cupr., Merc.*

Deprese (Srovnej Smutek.): *Acon., Agar., Alum., Am-c., Ambr., Anac., Ant-c., Arg-n., Arn., Ars., Aur., Bar-c., Bell., Bov., Brom., Bry., Calc., Cann-s., Caust., Chel., Chin., Colch., Coloc., Con., Crot-h., Cupr., Dig., Dros., Fl-ac., Graph., Hep., Hyos., Ign., Iod., Kali-br., Kali-c., Kali-p., Lach., Laur., Lil-t., Lyc., Mang., Merc., Nat-c., Nat-m., Nat-s., Nit-ac., Nux-v., Op., Petr., Ph-ac., Phos., Plat., Plb., Podo., Psor., Puls., Ran-b., Rhus-t., Ruta, Sabin., Sars., Sec., Sep., Sil., Squil., Stann., Sul-ac., SULPH., Thuj., Verat.*

Destruktivní (Srovnej Násilí.): *Agar., BELL., Hyos., Merc-i-f., Nux-v., Op., Plb., Stram., Sulph., Tarent., Verat.*

Děťinský, prostý (Srovnej Pošetilý.):
Acon., Agar., Anac., Arg-n., Ars., BAR-C., Bell., Bufo, Cic., Croc., Hyos., Ign., Nux-m., Nux-v., Op., Par., Puls., Seneg., Stram.

Dívají se na něj, averze k nebo zhoršení z, když: *Ambr., Ant-c., Ant-t., Cham., Cina, Iod., Merc., Sil., Stram., Tarent.*

Divokost: *Acon., Lil-t., Mosch., Op., Petr., Ph-ac., Phos., Tab.*

Dobrosrdečný: *Bov.*

Dobře, cítí se: *Cann-s., Coff.*

Dogmatický, svěhlavý atd. (Srovnej